

Брюксел, 28.10.2019 г.
COM(2019) 548 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно изпълнението, резултатите и общата оценка на Европейската година на
културното наследство 2018**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Контекст: Европейското културно наследство като ресурс за Европа

Европейският съюз обяви 2018 година за европейска година на културното наследство.

Културното наследство на Европа е „общ източник на историческа памет, разбиране, идентичност, диалог, сближаване и творчество за Европа“¹. То „обхваща широк спектър ресурси, наследени от миналото, във всички форми и аспекти — материални, нематериални и цифрови (създадени като цифрови и цифровизирани), включително паметници, места, пейзажи, умения, практики, познания и изразения на човешкото творчество, както и колекции, съхранени и управлявани от обществени и частни органи като музеи, библиотеки и архиви“, както и филмовото наследство².

В Европейския съюз като регион се намират над една трета от обектите, включени в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО³, и една четвърт от представителния списък на нематериалното културно наследство на човечеството на ЮНЕСКО⁴. Досега 38 обекта са получили Знака за европейско наследство⁵ за ролята си в европейската история. Съветът на Европа е сертифицирал 33 културни маршрута⁶. Цифровата платформа на Европа за културното наследство Europeana предоставя достъп до 54 милиона предмета от 3 700 европейски културни институции. По отношение на природното наследство, което е пълноправна част от културното наследство, мрежата от 27 000 защитени обекта по Natura 2000 обхваща 18 % от земната територия и почти 6 % от морската територия на ЕС.

Културното наследство е също така ресурс за Европа. В отрасъла на културното наследство на ЕС работят над 300 000 души, а 7,8 милиона работни места са непряко свързани с него (например устен превод и охрана).

Настоящият доклад съдържа преглед на изпълнението и резултатите от Европейската година на културното наследство 2018 в съответствие с член 10 от Решение (ЕС) 2017/864 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г.⁷

---

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32017D0864&from=EN>

² Пак там.

³ <http://whc.unesco.org/en/list/?&delisted=1>

⁴ <https://ich.unesco.org/en/lists>

⁵ https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/heritage-label_en

⁶ Съвет на Европа, 2017 г.

⁷ Вж. по-горе бележка под линия 1.

1.2. Цели на Европейската година на културното наследство 2018

С Решение (ЕС) 2017/864 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейска година на културното наследство (2018 г.)⁸ се определят общи и конкретни цели.

Цялостната цел на Европейската година беше да се насърчат споделянето и утвърждаването на стойността на богатото и разнообразно културно наследство на Европа, да се повиши осведомеността за общата ни история и ценности, както и да се засили чувството за принадлежност към едно общо европейско пространство.

Общите цели на Европейската година се състояха в насърчаването и подкрепата на усилията на Съюза, държавите членки и регионалните и местните органи, в сътрудничество със сектора на културното наследство и гражданското общество като цяло, за защита, опазване, повторно използване, развитие, утвърждаване на стойността и популяризиране на културното наследство на Европа. По-конкретно целите на Европейската година бяха:

- да допринесе за насърчаването на ролята на културното наследство на Европа като ключов компонент на културното многообразие и междукултурния диалог (...);
- да способства за повишаването на приноса на културното наследство на Европа към обществото и икономиката чрез своя пряк и непряк икономически потенциал (...);
- да допринесе за утвърждаването на културното наследство като важен елемент на връзките между Съюза и трети страни (...)⁹.

1.3. Проучване на Евробарометър за културното наследство

Във връзка с подготовката на Европейската година в края на 2017 г. беше направено специално проучване на Евробарометър¹⁰. Целта му беше да се анализират нагласите и мненията на европейците за културното наследство.

Според резултатите от проучването европейците смятат, че:

- културното наследство е важно за тях лично (84 %), но и за тяхната общност (84 %), регион (87 %), страна (91 %) и за ЕС като цяло (80 %);
- публичните органи трябва да предоставят повече средства за културното наследство (74 %) и както те, така и ЕС трябва да направят всички възможно за опазването на културното наследство.
- те се гордеят с културното наследство (82 %) и смятат, че то може да повиши качеството на живот (71 %) и чувството за принадлежност към Европа (70 %).

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ГОДИНА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО 2018

За изпълнението на Европейската година на културното наследство 2018 беше възприет децентрализиран подход.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32017D0864&from=EN>

⁹ Решение (ЕС) 2017/864.

¹⁰ https://europa.eu/cultural-heritage/node/213_bg

2.1. Управление на Европейската година на културното наследство 2018

На национално равнище Европейската година беше координирана от „национални координатори“, представляващи участващите държави — всичките 28 държави членки и девет асоциирани държави (Албания, Босна и Херцеговина, Република Северна Македония, Исландия, Черна гора, Норвегия, Швейцария, Грузия и Сърбия).

На европейско равнище Европейската година се изпълняваше съвместно от Европейската комисия (до 15 генерални дирекции), Европейския парламент, Съвета на ЕС, Комитета на регионите и Европейския икономически и социален комитет. Комисията координираше Европейската година на равнището на Съюза.

Европейската комисия беше подпомагана от група от 38 организации на гражданското общество („комитет на заинтересованите страни“), избрани чрез открита и прозрачна процедура след открита покана за участие. ЮНЕСКО и Съветът на Европа също участваха.

През 2017—2018 г. Комисията организира шест заседания на комитета на заинтересованите страни и националните координатори, за да координира провеждането на Европейската година. В заседанията участваха и представители на Европейския парламент като наблюдатели.

2.2. Ресурси

За Европейската година на културното наследство 2018 беше отпуснат бюджет в размер на 8 милиона евро за периода 2017—2018 г. в съответствие с посоченото по-горе Решение (ЕС) 2017/864. По-голямата част от бюджета беше използвана за финансиране на специална покана за представяне на проекти за сътрудничество по програма „Творческа Европа“ (4,8 милиона евро). Комисията използва този бюджет и за подпомагане на проекти на европейско равнище, като например работата с ICOMOS по стандарти на ЕС за качество при намеса в областта на културното наследство¹¹, проекта WeAre#EuropeForCulture¹², проекта Faro Way със Съвета на Европа¹³ и съвместния проект на ЕС и ЮНЕСКО за мобилизиране на потенциала на младите хора в областта на културното наследство¹⁴, както и за комуникационна кампания и проучване на Евробарометър¹⁵ (общо 2,8 милиона евро). Останалият бюджет беше използван за помощни и координационни дейности.

3. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

3.1. Комуникационна кампания

На равнището на ЕС беше организирана комуникационна кампания. Кампанията беше насочена основно към ученици (на възраст 10—15 години) и млади хора (на възраст 15—25 години).

Всички държави от ЕС получиха материали на съответния език, които включваха визуална идентичност със специално изработено за Европейската година лого на всички 24 езика на ЕС, мото „Нашето наследство: там, където се срещат миналото и

¹¹ <http://openarchive.icomos.org/2083/>

¹² <https://www.photoconsortium.net/we-are-europeforculture/>

¹³ <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/the-faro-way>

¹⁴ <https://en.unesco.org/news/new-network-young-cultural-heritage-professionals-emerges-unescoeu-project>

¹⁵ http://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2150_88_1_466_ENG

бъдещето“¹⁶, уебсайт¹⁶, печатни и аудиовизуални материали на всички езици на ЕС и материали за учителите¹⁷. Освен това на всеки два месеца се издаваше бюлетин, който се четеше от над 8000 души (предимно в Испания, Италия, Белгия, Гърция и Франция).

Кампанията в социалните медии достигна до около 18 милиона души, повечето от които бяха млади хора (18—24 години и 25—34 години, като всяка от двете възрастови групи съставляваше приблизително 31—35 %). През 2018 г. хаштагът #EuropeForCulture се появи 146 000 пъти в социалните медии.

Европейската година на културното наследство получи широк отзвук и в традиционните печатни издания (26 544 статии и общо 5,3 милиона читатели, в които се включват и читателите онлайн). ARTE изготви плейлиста за Европейската година на културното наследство 2018 на пет езика.

3.2. Прояви и инициативи в държавите членки и на равнището на ЕС

През 2018 г. бяха организирани повече от 23 000 прояви с над 12,8 милиона участници (11,7 милиона участваха в прояви, организирани от държавите членки и заинтересовани страни, и 1,1 милиона — в прояви, организирани от институциите на ЕС)¹⁸. Над 13 000 събития бяха проведени под знака на Европейската година на културното наследство 2018 (само в Ирландия броят им беше 2300).

Третите държави, асоциирани с отбелязването на годината, проведоха над 620 инициативи и мероприятия, които привлякоха повече от 600 000 участници.

Трийсет и осемте членове на комитета на заинтересованите страни, включително ЮНЕСКО и Съветът на Европа, проведоха 475 мероприятия и инициативи, в които участваха почти 400 000 души. Една от водещите инициативи беше срещата на върха по въпросите на европейското културно наследство „Споделяне на наследството – споделяне на ценностите“, която се проведе в Берлин през юни 2018 г. и чиято кулминация беше призивът за действие от Берлин „Културното наследство за бъдещето на Европа“, подписан от над 2200 граждани и организации¹⁹.

Европейският парламент организира специална конференция на високо равнище и междупарламентарно заседание на комисиите, като и двете бяха посветени на европейското културно наследство. Европейският икономически и социален комитет и Комитетът на регионите също организираха няколко специални прояви и комуникационни дейности.

3.3. Финансирани от ЕС проекти и десет европейски инициативи

Комисията стартира покана за представяне на предложения по програма „Творческа Европа“. От 77 кандидатури бяха избрани 29 проекта за транснационално сътрудничество на обща стойност 4,8 милиона евро²⁰.

¹⁶ https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_bg

¹⁷ <https://europa.eu/learning-corner/>

¹⁸ По прогнозни данни въз основа на тримесечни доклади за мониторинг, включително данни от националните координатори в държавите — членки на ЕС, и от организациите, които членуват в комитета на заинтересованите страни на Европейската година на културното наследство, и информация от институциите на ЕС.

¹⁹ <http://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/06/Berlin-Call-Action-Cultural-Heritage-Future-Europe.pdf>

²⁰ Поканата обхващаше две теми: засилване на чувството на принадлежност към общо европейско пространство (12 проекта — 41 % от общото финансиране) и популяризиране на културното наследство като източник на вдъхновение за съвременното творчество (17 проекта — 59 % от общото финансиране).

Редовната покана за представяне на проекти за сътрудничество по програма „Творческа Европа“ за 2018 г. беше отворена и за проекти в областта на културното наследство. В резултат на това през 2018 г. по линия на „Творческа Европа“ бяха отпуснати общо 10,3 милиона евро за 35 проекта в областта на културното наследство в сравнение с 4,9 милиона евро за 16 проекта през 2016 г.

Освен това действия, свързани с културното наследство, получиха значително финансиране от няколко програми на ЕС, както е предвидено в член 8 от Решение (ЕС) 2017/864. Европейската година беше хоризонтален приоритет за програма „Еразъм+“ за 2018 г., по която бяха отпуснати близо 92 милиона евро за 965 проекта за сътрудничество и мобилност, свързани с културното наследство.

По линия на кохезионните фондове първоначално бяха отпуснати приблизително 6 милиарда евро за културното наследство за периода 2014—2020 г. Актуални данни за инвестициите на Европейския фонд за регионално развитие в действия, свързани с културното наследство, се съдържат в платформата за данни в областта на сближаването²¹. През 2018 г. и 2019 г. програма „Хоризонт 2020“ задела 100 милиона евро за научноизследователски проекти в областта на културното наследство. По време на Европейската година важна роля изиграха също финансирането от ЕС за околната среда чрез програма LIFE, което беше насочено към обектите по Натура 2000, и инициативите за културен туризъм^{22 23} и гражданство по програма „Европа за гражданите“.

Общата селскостопанска политика също подкрепи множество инициативи, свързани с културното наследство на селските райони, по линия на своя Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони.

Накрая, през 2018 г. Комисията продължи да предоставя политическа подкрепа и финансиране за паневропейската културна платформа онлайн Europeana.

С цел да допълни тези усилия за финансиране, Комисията изпълняваше дългосрочни проекти и инициативи на политиката по десет теми („десет европейски инициативи“). Десетте европейски инициативи бяха изпълнявани в сътрудничество със Съвета на Европа, ЮНЕСКО и други партньори и организации на заинтересовани страни.

3.4. Транснационални инициативи

По време на Европейската година на културното наследство 2018 бяха разработени множество трансгранични европейски инициативи, стартирани от заинтересовани страни и националните координатори.

Примери за такива инициативи са #Ode2JoyChallenge²⁴ на Europa Nostra (25 държави), инициативата „Раздвижи се“ (Work it out²⁵) на организацията European Route of Industrial Heritage („Европейски маршрут на индустриалното наследство“), при която 3 000 млади хора танцуваха едновременно в 10 страни в Европа, и инициативата „Факел“ (Torch initiative²⁶), координирана от организацията Future for Religious Heritage

²¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/9gyi-w56p>

²² Програма за конкурентоспособността на предприятията и малките и средните предприятия
https://ec.europa.eu/growth/smes/cosme_bg

²³ 02 02 77 21 Подготвително действие — Транснационален европейски туристически продукт, свързан с културата

²⁴ <https://www.europanostra.org/ode-joy-challenge/>

²⁵ <https://www.erih.net/projects/erih-dance-event-work-it-out/>

²⁶ <https://www.frh-europe.org/projects/frh-torch/more-information/>

(„Бъдеще за религиозното наследство“), по време на която бяха събрани лични спомени и истории, свързани с религиозното наследство.

Два примера за инициативи, ръководени от държави членки и провеждани из цяла Европа, са Rendez-vous aux Jardins²⁷ на Министерството на културата на Франция (16 държави) и Ringing the Bells²⁸ на Германския комитет за културно наследство (800 камбани в 25 държави зазвъняха едновременно на Международния ден на мира на 21 септември 2018 г.).

3.5. Глобално въздействие на Европейската година 2018

Европейската година имаше глобално въздействие. Държавите от Западните Балкани (Албания, Босна и Херцеговина, Република Северна Македония, Черна гора и Сърбия), Грузия, Исландия, Норвегия и Швейцария бяха асоциирани към годината.

Европейската година с подпомогна също така изграждането на капацитет в областта на културното наследство в целия свят²⁹.

Делегациите на ЕС по света допринесоха за повишаване на международния престиж на Европейската година чрез различни дейности.

4. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОЛИТИКАТА НА РАВНИЩЕ ЕС

В допълнение към множеството събития, организирани в цяла Европа и извън нея, Европейската година доведе до многобройни конкретни постижения и резултати от политиките.

4.1. Ангажимент за културното наследство

Европейската година даде началото на редица инициативи за ангажиране на по-младите и по-възрастните поколения, специалисти и местни общности с въпросите на културното наследство и неговото европейско измерение. Конкретните постижения включват:

- 30 милиона души взеха участие в 60-те хиляди прояви в рамките на специалното издание на Европейските дни на наследството, което беше посветено на Европейската година³⁰;
- по линия на инициативата Еигореана бяха осъществени редица дейности за популяризиране с цел да се подкрепи цифровата достъпност на ресурсите на културното наследство;
- специална награда като част от наградата на Европейската комисия „Достъпен град“ за 2019 г.³¹, която беше връчена на градовете Вилборг (Дания) и Монтеверде (Италия) за подобряването на достъпа за хората с увреждания;

²⁷ <https://rendezvousauxjardins.culture.gouv.fr/>

²⁸ <https://sharingheritage.de/en/projects/friede-sei-ih-erst-gelaeute-ringing-the-bells/>

²⁹ - Проекти: подкрепа за създаването на устойчива мрежа от оператори на културно наследство чрез „маршрута на културното наследство в Западните Балкани“;
- изграждане на капацитет за борба с трафика, разграбването и разрушаването на културно наследство в Ирак, Либия, Сирия и Йемен чрез съвместен проект с ЮНЕСКО; както и
- предприемане на действия за изпълнението на основни цели за развитие в Иран, Афганистан и Централна Азия посредством „коридорите за културно наследство по пътя на коприната“ (финансова подкрепа в размер на 3,4 милиона евро)

³⁰ <https://en.unesco.org/silkroad/about-silk-road>

³⁰ Книжка със 101 идеи за прояви за участие в Европейската година на културното наследство 2018,

³⁰ https://europa.eu/cultural-heritage/toolkits/101-event-ideas-european-heritage-days_en

³¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8208&furtherPubs=yes>

- Съвместният изследователски център на Европейската комисия разработи нови инструменти за насърчаване на участието на гражданите в областта на културното наследство: онлайн платформата Story Maps („Карти с истории“)³² — интерактивна и лесно достъпна информация за ръководените от ЕС инициативи в областта на културното наследство в Европа, и уебприложението Cultural gems („Културни съкровища“)³³ за споделяне и разширяване на познанията относно културните средища в европейските градове;
- темата „Културно наследство“ беше приоритетната тема за 2018 г. в схемата eTwinning — общността за учители и училища в Европа. Книгата, издадена по линия на схемата e-Twinning — Europe’s cultural heritage through eTwinning („Културното наследство на Европа чрез eTwinning“)³⁴, предлага примери за проекти и дейности, а в заключителната конференция участваха 600 души;
- комплект с материали и онлайн игра на всички езици на ЕС помогнаха на учители по всички предмети и дисциплини да запознаят учениците с темата за културното наследство³⁵;
- 15 000 млади европейци откриха европейското културно наследство чрез пилотната инициатива DiscoverEU;
- млади хора участваха като доброволци в проекти, свързани с наследството, в рамките на Европейския корпус за солидарност.

4.2. Устойчивост на културното наследство

През 2018 г. Европейската комисия и партньорски организации изпълниха редица действия за интегриране на културното наследство в политиките в областта на околната среда, архитектурата и планирането. Конкретните постижения включват:

- Декларацията от Leeuwarden³⁶ за адаптивното повторно използване на архитектурното наследство;
- каталог от най-добри практики при използването на инвестициите от Европейския фонд за регионално развитие, включително от програмите за междурегионално сътрудничество (Interreg), за подобряване на опазването, повторното използване, развитието и популяризирането на културното наследство³⁷;
- доклад³⁸ относно връзките между културното наследство и мрежата „Натура 2000“^{39 40};
- препоръки на политиката⁴¹ за устойчив културен туризъм и ново определение за устойчив културен туризъм;
- на 18 „най-добри“ европейски дестинации⁴² беше връчена наградата EDEN за разработването на специална туристическа оферта въз основа на техните местни материални културни активи⁴³;

³² <http://eu-commission.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=e3e538d4e4b743c8a6bc7a363fbc2310>

³³ <https://culturalgems.jrc.ec.europa.eu>

³⁴ <https://www.etwinning.net/eun-files/Online%20-%20eTwinning%20publication%2024.09.2018.pdf>

³⁵ https://europa.eu/learning-corner/sites/teachers2/files/files/eych-2018-toolkit-teachers_en.pdf

³⁶ https://europa.eu/cultural-heritage/news/declaration-adaptive-reuse-built-heritage-adopted_en

³⁷ Електронна книга „Свързване на културите за свързаност между гражданите“ („Connecting Cultures, Connected Citizens“),

<http://www.interact-eu.net/library/e-book-connecting-cultures-connected-citizens/pageflip>

³⁸ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/links_natural_cultural_heritage_en.htm

³⁹ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

⁴⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/case_study_natura2000_cultural_heritage.pdf

⁴¹ Препоръки на работната група за отворения метод на координация за устойчивия културен туризъм, вж.

https://europa.eu/cultural-heritage/toolkits/sustainable-cultural-tourism-recommendations_en

- инициативата „Пътешествия за опознаване на световното наследство в ЕС“ в сътрудничество с ЮНЕСКО, свързваща 34 емблематични и по-неизвестни обекта от списъка на ЮНЕСКО в 19 европейски държави⁴⁴;
- 6 транснационални проекта с 46 бенефициери популяризираха транснационални туристически продукти, свързани с европейското културно наследство, използвайки технологии от културната и творческата индустрия⁴⁵;
- Декларацията от Барселона⁴⁶ за подобряване на устойчивостта и конкурентоспособността на социалните и културните въздействия на туризма в Европа.

4.3. Опазване на културното наследство

В рамките на Европейската година на културното наследство 2018 започна широкомащабна мобилизация за подобряване на начина на опазване на културното наследство на европейско равнище. Конкретните постижения включват:

- „европейски принципи за качество за намеси, финансирани от ЕС, с потенциално въздействие върху културното наследство“ в сътрудничество с ICOMOS⁴⁷;
- проучване относно опазването на културното наследство от природни и причинени от човека бедствия, представляващо първото по рода си картографиране на стратегиите и инструментите на равнището на ЕС, които допринасят за изпълнението на Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия и проправят пътя за по-добро сътрудничество между държавите членки⁴⁸;
- проекти за научни изследвания и изграждане на капацитет за подобряване на разбирането на рисковете от бедствия за културното наследство⁴⁹ и укрепване на превантивните мерки;
- проучване на незаконната търговия с културни ценности и използване на наличните технологии за борба с нея; подкрепя за по-задълбочено разбиране на тази престъпна дейност и начините за възпирането ѝ⁵⁰;
- набор от инструменти, разработени в сътрудничество с ЮНЕСКО, на вниманието на европейските служители в съдебната система и правоприлагащите органи по отношение на борбата с незаконния трафик на културни ценности⁵¹;

⁴² https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/eden/about/themes_en#y2017

⁴³ https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/eden/about/themes_en#y2017

⁴⁴ <https://visitworldheritage.com/en/eu/>

⁴⁵ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29223>

⁴⁶ Разработена по инициатива на Мрежата на европейските региони за конкурентен и устойчив туризъм (NECSTouR) в сътрудничество с Европейската комисия по туризма, организацията Europa Nostra и Европейската мрежа по културен туризъм с подкрепата на платформата European Heritage Alliance 3.3. Вж. <http://necstour.eu/news/barcelona-declaration-“better-places-live-better-places-visit”-necstour’s-legacy-2018-european>

⁴⁷ <http://openarchive.icomos.org/2083/>

⁴⁸ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-71040971>

⁴⁹ В съответствие с Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия, цел С (Оценка на преките икономически загуби), https://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf

⁵⁰ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d79a105a-a6aa-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>

⁵¹ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000266098>

- разглеждане на възможността за насърчаване на използването на програмата на ЕС за наблюдение на Земята „Коперник“ за опазване, управление и мониторинг на културното наследство⁵²;
- мобилизиране на секторите на съхраняване на културното и историческото наследство за действия в областта на климата в подкрепа на Парижкото споразумение по повод инициативата за мобилизиране на секторите на културното и историческото наследство в подкрепа на климата. Това беше организирано съвместно с ICOMOS във връзка с проведената през 2018 г. Световна среща на високо равнище за действия в областта на климата⁵³;

4.4. Иновации

В рамките на Европейската година 2018 бе положено началото на мащабни усилия за насърчаване на появата на иновативни и авангардни решения на предизвикателствата в сектора на културното наследство. Конкретните постижения включват:

- публикацията „Policy Review: Innovation in Cultural Heritage Research“ („Преглед на политиката: иновации при научните изследвания на културното наследство“)⁵⁴, публикувания от CORDIS пакет с резултати, озаглавен „Heritage at Risk: EU research and innovation for a more resilient cultural heritage“⁵⁵ („Наследство в риск: научни изследвания и иновации на ЕС за по-устойчиво културно наследство“), и публикацията „Innovative solutions for Cultural Heritage“⁵⁶ („Иновативни решения за културното наследство“);
- наръчник за добри практики за културните и образователните институции „Насърчаване на сътрудничеството в Европейския съюз за умения, обучение и трансфер на знания в професиите в областта на културното наследство“⁵⁷;
- подготовката на новото издание на „Обзор на градовете на културата и творчеството“⁵⁸ — инструмент за сравнителен анализ с цел проследяване на постиженията на градовете на културата и творчеството в Европа;
- съвместния пилотен проект на ЕС и Съвета на Европа STEPS⁵⁹, насочен към разглеждането на жизнеспособни модели на основано на участието управление;
- съвместния проект на ЕС и Съвета на Европа „The Faro Way“, който засили участието в областта на културното наследство⁶⁰.
- доклада на експертната група на ЕС за основано на участието управление на културното наследство⁶¹.

⁵² https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/220f385f-76bd-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en?WT.mc_id=Selectedpublications&WT.ria_c=677&WT.ria_f=3988&WT.ria_ev=search

⁵³ <https://www.globalclimateactions Summit.org/events/cultural-heritage-network-2/>

⁵⁴ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dd62bd1-2216-11e8-ac73-01aa75ed71a1>

⁵⁵ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1dcbe60b-79ba-11e8-ac6a-01aa75ed71a1/>

⁵⁶ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2a7477b0-e988-11e8-b690-01aa75ed71a1/language-en>

⁵⁷ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e38e8bb3-867b-11e9-9f05-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-98656174>

⁵⁸ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/cultural-creative-cities-monitor/>

⁵⁹ <https://www.coe.int/en/web/interculturalcities/cultural-heritage-and-diversity>

⁶⁰ <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/-/new-joint-project-the-faro-way-enhanced-participation-in-cultural-heritage->

⁶¹ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b8837a15-437c-11e8-a9f4-01aa75ed71a1/language-en>

5. ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ — ЕВРОПЕЙСКАТА РАМКА ЗА ДЕЙСТВИЕ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

С цел да се осигури дългосрочно въздействие на политиката на Европейската година, на 5 декември 2018 г. Европейската комисия публикува Европейска рамка за действие в областта на културното наследство⁶² (SWD (2018) 491), в която се излага обща насока за свързани с наследството дейности на европейско равнище, предимно в политиките и програмите на ЕС.

Рамката за действие е организирана около четири принципа, пет стълба и 65 действия.

Четирите принципа на Европейската рамка за действие в областта на културното наследство са ориентиран към хората подход, интегриране в различните политики на ЕС, основано на факти разработване на политики и многостранно сътрудничество между заинтересованите страни.

Петте области на действие са следните:

- културното наследство за изграждането на приобщаваща Европа: участие и достъп за всички;
- културното наследство за изграждането на устойчива Европа: интелигентни решения за сплотено и устойчиво бъдеще;
- културното наследство за изграждането на издръжлива Европа: опазване на застрашеното наследство;
- културното наследство за изграждането на новаторска Европа: мобилизиране на знанията и изследванията;
- културното наследство за изграждането на по-силни световни партньорства: укрепване на международното сътрудничество.

Освен това с рамката се създава нова експертна група на Комисията по въпросите на културното наследство с участието на множество заинтересовани страни⁶³, която ще служи като платформа за консултации и обмен на най-добри практики за устойчиви и приобщаващи политики в областта на културното наследство в Европа.

6. ЦЯЛОСТНА ОЦЕНКА

Европейската година постигна успех в засилването на европейското измерение на културното наследство.

В декларация, приета в Букурещ на 16 април 2019 г., министрите на културата на ЕС признаха⁶⁴, че „в основата на успеха на Европейската година на културното наследство 2018 са подходящата рамка за управление с участието на множество заинтересовани страни, ясната тематична насоченост, степента на ангажираност на различни групи от нашите общества и трансграничното сътрудничество“⁶⁵.

Те приветстваха Европейската рамка за действие в областта на културното наследство и изразиха подкрепа за по-нататъшни действия на ЕС в тази област в духа на тази рамка.

⁶² <https://ec.europa.eu/culture/sites/culture/files/library/documents/staff-working-document-european-agenda-culture-2018.pdf>

⁶³ https://ec.europa.eu/culture/news/call-applications-cultural-heritage-forum_en

⁶⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/39209/190416-bucharest-declaration-on-the-role-of-culture-in-building-europes-future.pdf>

⁶⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/39209/190416-bucharest-declaration-on-the-role-of-culture-in-building-europes-future.pdf>

Европейският парламент изрази своята твърда подкрепа за Европейската година и за по-нататъшни действия на равнището на ЕС в полза на културното наследство. По време на обсъждането на резултатите от Европейската година в комисията по култура членовете ѝ признаха, че тя е била едно от важните постижения на сегашната Комисия както по отношение на политическите инициативи, така и по отношение на изпълнението. Те оцениха високо модела на интегрирано управление и духа на сътрудничество с участието на множество заинтересовани страни, и призоваха за амбициозни последващи действия⁶⁶.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Европейската година на културното наследство имаше положително въздействие върху възприемането на културното наследство на Европа като мощен ресурс за Европа. Изтъквайки темата за културното наследство на Европа в работните програми на европейско и национално равнище и благодарение на широката мобилизация на участниците, Европейската година допринесе за межкултурния дебат за това, което обединява Европа.

Въз основа на резултатите от Европейската година на културното наследство и като се вземат предвид принципите, определени в Европейската рамка за действие, Комисията, заедно с държавите членки и заинтересованите страни в областта на културното наследство, ще продължи да изпълнява по-дългосрочна визия за управлението, опазването и подобряването на състоянието на европейското културно наследство.

---

⁶⁶ Заседание на комисията по култура и образование на 2 април 2019 г.,
<http://europarl.europa.eu/elive/en/committees/video?event=20190402-0900-COMMITTEE-CULT>